CLAUDIA GILIA

ÎNDRUMAR TEORETIC ȘI PRACTIC DE DREPT CONSTITUȚIONAL

Teoria generală a dreptului constituțional

Editura ZVEN
str. Boerescu Zaharia, nr. 2, R3/3
130059, Târgovişte, Dâmboviţa
tel/fax: 0345 401 330; mobil 0765 464 304
zven.print@gmail.com | www.zven.ro

Procesare text – Laurențiu Dode
Tehnoredactare – Andrei Toma
Coperta – Ion Anghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GILIA, CLAUDIA
Îndrumar teoretic și practic de drept constituțional: teoria generală a dreptului constituțional / Gilia Claudia. –
Târgoviște: Editura ZVEN, 2018
Conține bibliografie
ISBN 978-606-8955-02-5
34

Copyright © 2018 CLAUDIA GILIA. All right reserved

Acest volum este protejat prin copyright.
Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă,
fără permisiunea scrisă a deținătorului copyright-ului reprezintă o încălcare a legislației cu privire
la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc conform legilor în vigoare.

CLAUDIA GILIA

ÎNDRUMAR TEORETIC ȘI PRACTIC DE DREPT CONSTITUȚIONAL

Teoria generală a dreptului constituțional

EDITURA
Târgoviște, 2018

GILIA, CLAUDIA

S-a născut la 6 noiembrie 1975 în oraşul Moreni, Judeţul Dâmboviţa.

Studii: Facultatea de Ştiinţe Juridice „Yolanda Eminescu" a Universităţii „Valahia" Târgovişte, Specializarea Administraţie Publică (1998); Facultatea de Ştiinţe Juridice a Universităţii „Valahia" Târgovişte, Specializarea Drept (2003); DESS: Gestion des entreprises PME – PMI, Université Paris XII, Faculté d'Administration et Échanges (2001); Absolventă a cursurilor de limbă şi civilizaţie franceză - Departamentul de studiu a limbii, culturii şi instituţiilor franceze pentru străini, Université Paris XII, Faculté de Lettres et de Sciences Humaines; doctor în drept (Teoria generală a dreptului - Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române – 2006).

Specializări şi documentări: Universitatea Paris XII (2005, 2006, 2012), Universitatea Sorbonne Nouvelle, Paris III (2007), Universitatea Savoie (2009, 2012), Universitatea Castilla La-Mancha (2013); UNED, Spania (2018).

Activitate profesională: preparator universitar (1998-2001); asistent universitar (2001-2004); lector universitar (2004-prezent); conferențiar universitar (2013-prezent); prorector pentru relații internaționale și dezvoltare instituțională (2016-2017).

Responsabil/membru în proiecte/contracte de cercetare: Responsabil proiect Leonardo Da Vinci cu titlul „*Dimensiunea europeană a competențelor formatorilor în administrația publică*" (2003-2004); membru al echipei de cercetare în cadrul grantului CNCSIS: „*Sistemul electoral și electori români în fața alegerilor europene*"(2007), cadru didactic în cadrul modulului european Jean Monnet nr. C04/0019, cu titlul „*Ideea de unitate europeană de la Planul Marshall la proiectul de Tratat asupra Constituției Europene"*; membru al echipei de cercetare în cadrul Grantului CNCSIS-UEFISCDI, Tip TE, Cod. 129, Contract nr.28/2010, cu titlul: *„Impactul normelor comunitare asupra actelor autorităților publice locale* (2010-2013).

Alte activități și responsabilități: membru al Uniunii Juriştilor din România; membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Juridice; membru al Centrului de Excelenţă Academică; membru al Societăţii Române de Drept European; membru al Institutului de Drept Public şi Ştiinţe Administrative al României; membru în Consiliul științific, Comisia Comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerii legislative de revizuire a Constituției, membru al Societății de Științe Juridice și Administrative, redactor-adjunct Revista *University Law Study*, membru în Comitetul ştiinţific redacţional al Revistei *Dreptul.*

Publicaţii: autoare de monografii şi cursuri universitare, dintre care amintim: *Constituţia Republicii franceze* (2007), *Sisteme şi proceduri electorale* (2007), *Teoria statului de drept* (2007) *Sistemul politic al Republicii franceze* (2007- coautor), *Sisteme politico-administrative europene* (2007, 2008 – coautor), *Federalismul belgian. Reflecţii asupra sistemului instituţional belgian* (2008), *Alegerile europene şi legitimitatea democratică la nivel comunitar* (2009-coautor), *Manual de drept constituţional şi instituţii politice. Sistemul constituţional românesc* (2010), *Caiet de Seminarii. Drept constituţional şi instituţii politice. Sistemul Constituţional românesc* (2011, 2012), *Caiet de Seminarii. Drept constituţional şi instituţii politice. Teoria generală a dreptului constituţional* (2011), *Puterile regionale și locale în Uniunea Europeană* (2011-coautor), *Dreptul Uniunii Europene și colectivitățile locale* (2013-coautor), dar şi a numeroase articole şi studii de specialitate, publicate în reviste cu profil juridic (Dreptul, Studii de Drept Românesc, Revista de Drept Public, Revista Sfera Politicii, Valahia University Law Studies, etc.).

Premii şi distincţii: Premiul „Anibal Teodorescu", acordat de Uniunea Juriştilor din România şi societatea Titu Maiorescu pentru lucrarea *Sisteme politico-administrative europene* (2007).

CUVÂNT-ÎNAINTE

Lucrarea „*Îndrumar teoretic şi practic de drept constituţional. Teoria generală a dreptului constituţional*" se doreşte a fi un instrument util pentru studenţii anului I de la specializările Drept şi Administraţie publică, care încearcă să desluşească tainele modului de formare şi funcţionare a statelor, care au fost primele constituţii, cum se adoptă şi se revizuiesc legile fundamentale, principiile care guvernează un stat, cum colaborează şi se interferează puterile de la Montesquieu până în zilele noastre, care sunt trăsăturile regimurilor politice, ce rol joacă partidele politice în angrenajul puterii, cum influenţează sistemele electorale configuraţia noilor organisme de guvernare şi cum grevează acestea asupra configurării reprezentării.

Acest îndrumar teoretic şi practic constituie un punct de pornire în descoperirea şi aprofundarea unei materii luxuriante în substanţa sa, prezentată însă adesea ca o materie facilă. Lucrarea are ca scop principal pregătirea studenţilor în vederea promovării cu succes a examenului la disciplina *drept constituţional şi instituţii politice* din semestrul I. Conţinutul lucrării reprezintă o *avant-première* la examenul propriu-zis. Am încercat prin modul de realizare a acestei lucrări să atingem temele importante ale teoriei generale a dreptului constituţional: de la conceptul de stat, stat de drept şi democraţie, la constituţie, separaţia şi colaborarea puterilor, la tipologia şi caracteristicile regimurilor politice până la partidele politice şi la sistemele electorale.

Lucrarea este structurată astfel:

MEMO – rubrică ce prezintă o sinteză a cursului, dar şi o serie de scheme ce îi sunt utile studentului pentru înţelegerea conceptelor şi a instrumentelor constituţionale.

TEMATICA SEMINARULUI – cuprinde principalele teme de dezbatere din cadrul orelor de seminar.

TEME PENTRU PREGĂTIREA INDIVIDUALĂ – rubrica conţine o serie de teme pe tematica seminarului. În această rubrică am propus adesea realizarea unor evaluări comparative pentru a-i oferi studentului o imagine cât mai largă cu privire la conceptele supuse dezbaterii şi studiului.

MODELE DE TESTE – în această rubrică sunt expuse o serie de teste. Aceste teste conţin fie întrebări închise, fie întrebări deschise ceea ce-i dă studentului posibilitatea de a se exprima şi de a se autoevalua. Sunt incluse aici şi o serie de speţe care-l determină pe student să utilizeze noţiunile teoretice în cazul unor situaţii practice.

TEMA DE CERCETARE – are ca scop aprofundarea de către student a unor noţiuni, instrumente, proceduri şi mecanisme constituţionale, dar şi de a-i stimula deprinderea de a cerceta aprofundat o temă sau alta din cele formulate.

BIBLIOGRAFIA SELECTIVĂ – oferă studenţilor o gamă variată de lucrări de referinţă, de specialitate, legislaţie, documente şi site-uri Internet care vin în sprijinul acestora în vederea realizării temelor, testelor şi temelor de cercetare.

DOCUMENTE – acest capitol din lucrare conţine o serie de texte din lucrări fundamentale ale teoriei politice sau documente constituţionale de o valoare excepţională pentru studiul principalelor concepte de drept constituţional. Una din ambiţiile acestui demers ştiinţific este acela de a-l ajuta pe student să descifreze texte fundamentale ale istoriei constituţionale.

Prin lucrarea de faţă sperăm să venim în sprijinul studentului din anul I, aflat la începutul pregătirii sale universitare şi să îi insuflăm pasiunea pentru studiu, pentru cercetare şi pentru descoperirea tainelor dreptului public, în general, şi ale *dreptului constituţional*, în special.

Conf. univ. dr. Claudia GILIA

SEMINAR

TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI CONSTITUŢIONAL

1 DREPTUL CONSTITUŢIONAL SUBSISTEM AL DREPTULUI

MEMO

I. DEFINIȚIA DREPTULUI

Dreptul = *este ansamblul de reguli de conduită umană edictate şi sancţionate de către stat şi destinate să guverneze relaţiile sociale, autoritatea şi libertatea* (**Jean Giquel**)

II. RAMURILE DE DREPT

PUBLICUM IUS EST QUOD AD STATUM REI SPECTAT, PRIVATUM QUOD AD SINGULORUM UTILITATEM

ULPIAN

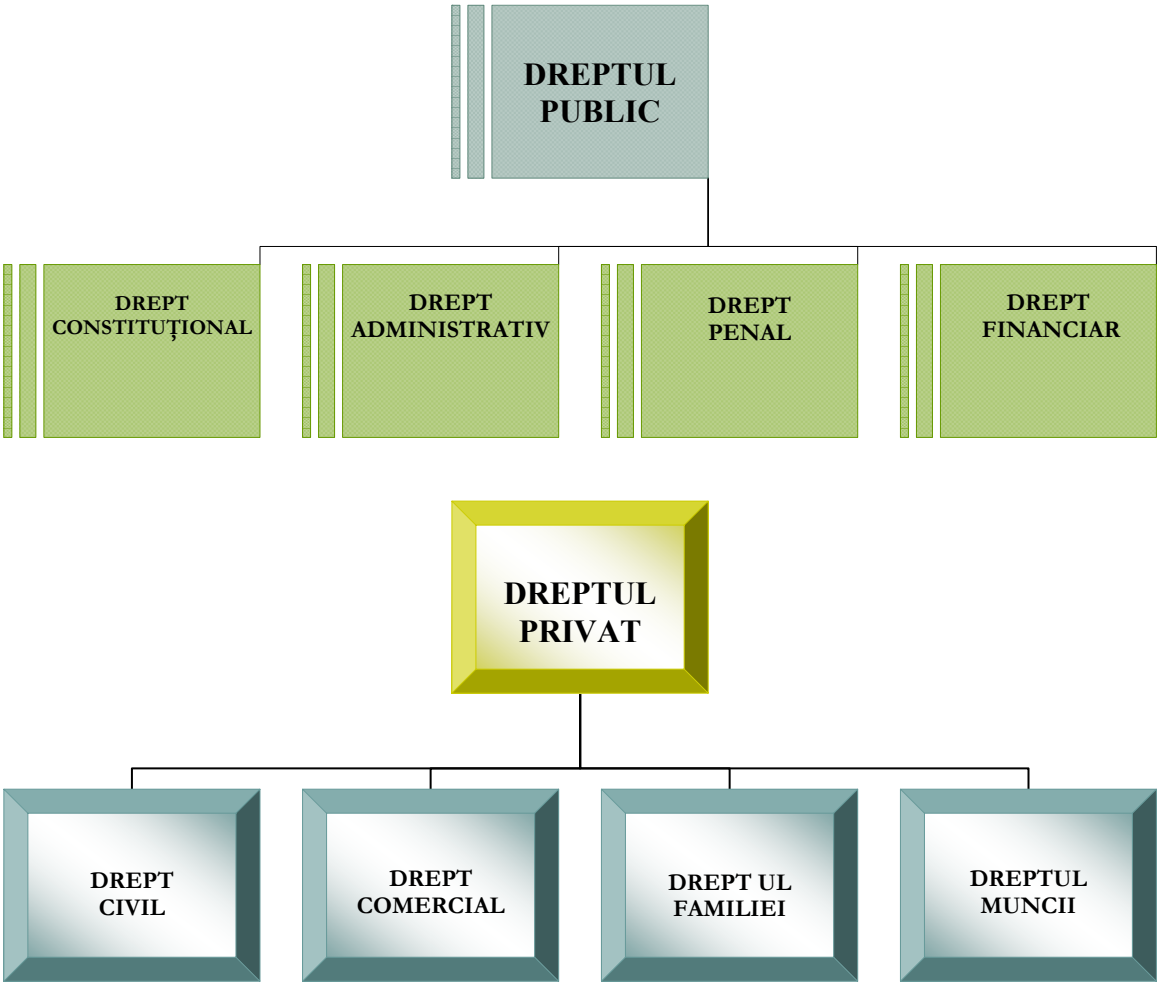

III. DREPTUL CONSTITUȚIONAL. DEFINIȚII

Dreptul constituţional = *este ansamblul de reguli juridice si principii după care se organizează si guvernează un stat* (Cristian Ionescu)

Dreptul constituţional = *este acela care formulează în principii, organizează în proceduri şi consolidează în instituţii regimul politic al unei ţări, prin norme specific adoptate de organul legiuitor* (Ion Deleanu)

Dreptul constituţional = *este acea ramură a dreptului unitar formată din normele juridice care reglementează relaţiile sociale fundamentale ce apar în procesul instaurării, menţinerii şi exercitării statale a puterii* (Ioan Muraru, Simina Tănăsescu)

Dreptul constituţional = *este, mai întâi, un ansamblu de principii necesare ce stau la baza statului, ce-i fundamentează şi-i îndreptăţesc existenţa şi, doar, în al doilea rând, un ansamblu de norme edictate de stat* (Dan Claudiu Dănişor)

Dreptul constituţional = *reprezintă ramura principală a dreptului ce cuprinde norme juridice după care se organizează şi se guvernează un stat în exercitarea puterii suverane a poporului* (Ştefan Deaconu)

Dreptul constituţional = *defineşte statutul autorităţilor politice, prerogativele lor şi raporturile dintre ele* (Maurice Duverger)

IV. TRĂSĂTURILE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL

- Raporturile care se stabilesc sunt raporturi **nepatrimoniale**;
- Raporturile de drept constituţional sunt **raporturi juridice fundamentale;**
- Subiectele raporturilor de drept constituţional se află pe poziţii de **subordonare/inegalitate juridică**;
- În raporturile de drept constituţional, unul dintre subiecţi este întotdeauna **statul** sau o **autoritate a statului**;
- Subiectele sale au o **calitate specială -** *organe de stat sau cetăţeni*;
- Normele sale sunt **imperative** (ele impun un respect absolut, de la care nu se poate deroga).
- Raporturile sociale reglementate de normele constituţionale sunt circumscrise sferei de înfăptuire a **puterii politice.**

V. OBIECTUL DREPTULUI CONSTITUȚIONAL

- reglementarea organizarea şi funcţionarea statului şi organelor sale: Parlament, Guvern, tribunale, precum şi raporturile dintre acestea;
- raporturile dintre stat şi cetăţean;
- drepturile, libertăţile şi îndatoririle cetăţenilor.

VI. IZVOARELE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL

VII. SUBIECTE DE DREPT CONSTITUȚIONAL

SUBIECTE COLECTIVE	SUBIECTE INDIVIDUALE
• Poporul • Statul • Autoritățile şi instituțiile statului • Partidele politice şi formațiunile politice	• Cetățenii (în diferite ipostaze de: alegători, candidați din partea partidelor sau formațiunilor politice, candidați independenți, etc.) • Străinii • Apatrizii

✍ TEMATICA SEMINARULUI

1. Conceptul de drept. Definiţii
2. Dreptul public. Definiţie. Trăsături. Ramuri ale dreptului public. Exemple de raporturi de drept public
3. Dreptul privat. Definiţie. Trăsături. Ramuri ale dreptului privat. Exemple de raporturi de drept privat
4. Dreptul constituţional - ramură a dreptului public. Trăsături. Obiect. Izvoare. Subiecţii raporturilor de drept constituţional

TEME
PENTRU PREGĂTIREA INDIVIDUALĂ

1. Este dreptul o emanaţie a organizaţiei politice a statului, prin drept înţelegându-se doar dreptul pozitiv sau, dreptul etatic coexistă cu acela nonetatic?

2. Selectaţi din Constituţia României texte constituţionale care fac referire la subiecte ale dreptului constituţional:

Subiect de drept constituţional	Art. C.

MODELE DE TESTE

1. Bifaţia afirmaţia corectă: „*Publicum ius est quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem pertinet*" aparţine lui:

a. Titus Livius; ☐
b. Ulpian; ☐
c. Cicero. ☐

2. Are caracter normativ:

a. dreptul natural; ☐
b. dreptul pozitiv. ☐

3. Normele care guvernează dreptul constituţional sunt:

a. norme imperative; ☐
b. norme permisive; ☐
c. norme supletive. ☐

4. Precizaţi care este obiectul dreptului constituţional:

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

LUCRĂRI DE REFERINȚĂ

1. DĂNIŞOR, Dan Claudiu, *Drept constituțional și instituții politice. Vol. I. Teoria generală. Tratat*, Ed. C. H. Beck, București, 2007.

2. DRĂGANU, Tudor, *Drept constituțional și instituții politice. Vol. I și Vol. II*, Ed. Lumina Lex, București, 1998.

3. DEACONU, Ştefan, *Drept constituțional*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.

4. DELEANU, Ion, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.

5. IONESCU, Cristian, *Tratat de drept constituțional contemporan*, ediția a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

6. MURARU, Ioan, TĂNĂSESCU, Elena Simina, *Drept constituțional și instituții politice, Vol. I*, ediția a 15-a, Ed. C.H. Beck, București, 2016.

7. POPA, Nicolae, DOGARU, Ion, DĂNIŞOR, Gheorghe, DĂNIŞOR Dan-Claudiu, *Filosofia dreptului. Marile curente*, ediția a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2010.

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

1. CRAIOVAN, Ion, *Tratat de teoria generală a dreptului*, ediția a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2009.

2. DĂNIŞOR, Dan Claudiu, DOGARU, Ion, DĂNIŞOR, Gheorghe, *Teoria generală a dreptului*, ediția a 2-a, Ed. C.H.Beck, București, 2008.

3. GREWE Constance, RUIZ FABRI, Hélène, *Droits constitutionnels européens*, PUF, Paris, 1995.

4. POPA, Nicolae, *Teoria generală a dreptului*, ediția a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

5. POPESCU, Sofia, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Lumina Lex, București, 2000.

ARTICOLE ŞI STUDII DE SPECIALITATE

1. POPA, Nicolae, *Drept public, Drept privat***,** Revista de Drept Public, nr.1-2/2007.

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE 5

Seminar 1
DREPTUL CONSTITUȚIONAL SUBSISTEM AL DREPTULUI 7

Seminar 2
TEORIA GENERALĂ A STATULUI 14

Seminar 3
FORMA DE STAT 23

Seminar 4
STATUL DE DREPT 39

Seminar 5
TEORIA CONSTITUȚIEI 47

Seminar 6
FORME ALE CONTROLULUI DE CONSTITUȚIONALITATE 63

Seminar 7
TEORIA ŞI PRACTICA SEPARAȚIEI PUTERILOR 72

Seminar 8
REGIMURILE POLITICE 80

Seminar 9
DEMOCRAȚIE.REPREZENTARE 93

Seminar 10
PARTIDELE POLITICE 101

Seminar 11
SISTEME ELECTORALE 109

Documente 124

TIPARUL EXECUTAT LA TIPOGRAFIA:

www.zven.ro
zven.print@gmail.com
tel./fax: 0345 401 330
mobil: 0765 464 304
str. Gabriel Popescu, nr. 3, Târgoviște, Dâmbovița

Autoarea declară că prezentul volum îi aparține şi că nu încalcă drepturile intelectuale ale niciunei alte persoane. Drept urmare îşi asumă întreaga răspundere,conform legislației în vigoare, atât pentru forma, cât și pentru conținutul volumului de față.